

Milan Tesař

Štěstí po česku

42 způsobů, jak být
v téhle zemi v pohodě

ilustrace
Marek Douša

mladá fronta

Štěstí po česku

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

mladá fronta

Milan Tesař
Štěstí po česku – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Štěstí po česku

42 způsobů, jak být v téhle zemi
v pohodě

Milan Tesař

ilustrace
Marek Douša

mladá fronta

Mámě, protože mně při psaní došlo,
že když jsem našel štěstí, vždycky byla poblíž.

Obsah

Úvod: Kdo jsem já, že vím, co je štěstí aneb

Výborní houbaři a další skvělé české úchylky	9
1. Akvaristika: Nejlepší televize je akvárium	13
2. Běžky: Jakou dáváš mázu?	17
3. Cyklistika: Koupil jsem si vodpruženýho horáka	21
4. Člověče, nezlob se: Co si zahrát člobrdo? Radši umřu!	25
5. Dabing: Sem se mi dívej!	29
6. Dobrovolní hasiči: Taky hasíš? Taky dobrovolně?	33
7. Domáci mazlíčci: Hezkej chlupáč. Ale seberte to hovno! ...	37
8. Grilování: Dáme grilovačku?	43
9. Hokej: Dneska je hokej. Dáme sledovačku?	47
10. Houbaření: Rostou!	51
11. Hradý a zámky: Zašoupat si nohama v obřích pantoflích ...	55
12. Jára Cimrman: My nesmíme ani naznačovat... ..	59
13. Knihovny: Pustit se do čtení	63
14. Křížovky: Pcháč je oset	69
15. Kutilství: Svěrák, který tě nepustí	73
16. Lyžařský kurs: Normální lidi se ukrývají v druhém družstvu	77
17. Mikuláš: Jestlipak byl chlapeček hodný a poslušný?	81
18. Obložené chlebičky: Nejlepší chlebiček je okoralý	85
19. Ochotnické divadlo: Hamletem může být v Čechách každý	89
20. Opalování: Dáme grilovačku II.	93
21. Pivo: Pojď na jedno	97
22. Plesy: Začíná plesová sezóna!	103

23. Pletení: Jehlice cinká o jehlici	107
24. Pomlázka: Dejte vejce malovaný a bude to bolet	111
25. Rybaření: Berou?	117
26. Slivovice: Ještě do druhý nohy!	121
27. Sparta vs. Slavia: Rudoši a sešívky	125
28. Stavba svépomocí: Jedu makat na barák	129
29. Taneční: Kdo neskáče polku, není Čech	133
30. Televizní pohádky: Celé svátky budu koukat na pohádky	135
31. Trempování: Nohama stíráme rosu na kolejích	139
32. Tuning: Gumovat kolama asfalt	143
33. Turistické značení: Půjďme po červené!	149
34. Vánoční cukroví: Když se ten rohlíček zlomí, můžeš ho sníst.	153
35. Včelaření: Strejda Pepa, stvořitel světa.	157
36. Vodáci: Jedeme na vodu!	161
37. Vtipy o Brnu: Brno, odpusť nám naše vtipy	165
38. Zabíjačka: Přijďte, zabíjíme	169
39. Zahradní bazény: Modré neštovice	171
40. Zahradní trpaslíci: Vy máte trpaslíka? A smím vědět, co čtete?	175
41. Zahrádkaření: Zahrady jsou ve Versailles, zahrádky v Libni	179
42. Zouvání: Zujte se a pak to roztočíme!	183
Místo doslovu: Laskavý humor je nesmysl, smyslem všeho je laskavost	187

Kdo jsem já, že vím, co je štěstí

aneb

Výborní houbaři a další skvělé české úchylky

Tuhle jsem si v knížce přečetl větu: Pohlédla na dvě spící děti, na manžela, který jim vyřezával koníka u kamen, na srovnané dříví u plotny. Oknem do světnice procházely sluneční paprsky. Rozhostilo se v ní štěstí.

Čas akce – začátek dvacátého století.

Napadlo mě, co stačí o sto let později ke štěstí nám, aktérům bouřlivé revoluce světa, kde je všechno na dosah, od informací až po robota, který za nás vyluxuje. Co je dnes zapotřebí k tomu, aby se v nás rozlila spokojenost?

Vidím to takto:

Pohlédla na dvě spící děti, na manžela, který se za monitorem počítače uklidnil, protože si právě přečetl, že Čína obnovila dodávky čipů do aut, a na srovnané šanony plné účtů. Uvědomila si, že tento měsíc se jim opět podařilo uhradit splátky za hypotéku, zálohy na plyn, energie, že balík ze Zásilkovny po dvou urgencích konečně přišel, že si dokázala aktivovat elektronickou identitu občana, že jí z účtu nikdo nevysál peníze, že konečně našla na lístku do čistírny přihlašovací heslo do datové schránky, že pojistka na domácnost pokryje vytopený byt pod nimi, že má nabitá všechna elektronická zařízení včetně počítače, mobilu, sluchátek, holícího strojku na podpaží, a že jí přišel e-recept na Zoloft. Zároveň vnímala sluneční paprsky procházející oknem do pokoje a rozhostilo se v ní štěstí.

Svět je dnes pohodlný jako nikdy předtím. Máme k dispozici bezbolestné vrtačky, vysokozdvížné vozíky, mléko už netaháme ve skle, ale život jednodušší není. Pořád platí to, o čem zpívala Eva Olmerová: „Já hledám štěstí, léta dlouhá...“ Dřív lidé tajili dech, když jejich obcí projížděl pošták na kole a přivázel dopisy z fronty.

Nikdo nevěděl, komu veze parte. Takových malých infarktů denně zažíváme nespočet. Funguje všechno tak, jak je naprogramované? A kde jsou naše tvrdě vydělané prachy, když je nevidíme?

Jak na ten šíleně zmatený svět reagují Češi? Jakým způsobem v něm hledají závětrí a pohodu? Po svém, řekl bych, rozvážně, nepanikaří. Pamatuju si na pohádku, která se jmenovala Jak se peče štěstí. My v Česku to ale přece víme. To je mramorová bábovka podávaná na porcelánovém táce vystlaném ozdobným papírem. U ní kafičko, v televizi běží hokej, za oknem je zahradní bazén a za bazénem pohoří, které nás ochrání před větrem světa. Písníkář kdysi zpíval, všude je hlad a kurděje, jenom tady se nic neděje. A Čech to ví. Je to záhada. U sousedů lidé hromadně odcházejí za prací do zahraničí – počet emigrantů tvoří pět procent obyvatelstva. V číslech to představuje přes dva miliony Poláků, půl milionu Maďarů a zhruba čtvrt milionu Slováků.

Češi se nikam nestěhují! Pokud má jednou přijít konec světa, zastihne nás doma. Tam je všechno, v čem jsme dobří – naše hospoda, kde pijeme do dna jako nikdo jiný na světě, náš les, kde můžeme sbírat houby, naše řeka plná ryb, a nejlepší síť turistických značek na celém světě. I po ní dřív nebo později dojdeme na Onen svět a skončíme v ohni. I v počtu kremácí jsme světové jedničky.

Český radikální anarchista Milan Kozelka napsal báseň založenou na fascinujícím refrénu: „Angličani vymysleli Hyde Park / Češi jsou výborní houbaři / Japonci mají nejrychlejší vlaky / Češi jsou výborní houbaři / Američani vymysleli rokenrol / Češi jsou výborní houbaři / Němci zdokonalili hakenkrajc / Češi jsou výborní houbaři / a respektovaní chalupáři. / Italové vymysleli operu / Češi jsou výborní houbaři / Masajové mají největší péra / Češi jsou výborní houbaři / Švýcaři vymysleli Švýcarsko / Češi jsou výborní houbaři.“

Každý malý národ lpí na absolutoriích, o nichž si myslí, že je definují, že jimi světu vytírá zrak, zvlášť, když to potvrzují statistická čísla. V knížce vás o ně rozhodně nepřipravíme, jakkoli jsme si během nominace často nebyli jisti, zda se ještě praktikují, anebo je to už jen naše zdání, živěné nostalgií. Co třeba šití podle Burdy?

Ohýbání drátů do podoby Rumcajse? Kdo ví, co se děje za zavřenými dveřmi domácností.

Nakonec jsem sepsal čtyřicet dva úvah o skvělých českých „úchylkách“, o nichž si myslím, že nás dovádějí k hygge. Tak říkají Dánové pohodovému životu.

Ptáte se, kdo sakra jsem, že vím, co je české štěstí? Jsem snad Bůh?

Moje jediná legitimace je, že v této zemi žiju, že s námi mám zkušenost, jakkoli do nás nevidím, a co se týče životní spokojenosti, dost často tápu. Je mi jasné, že když o Čechách píše jeden z nich, je to jedna zkušenost proti milionům. Přesto doufám, že čtenáře přiměju jít aspoň kousek cesty se mnou, že se v mých vyprávěních tu a tam pozná, a řekne si, kruci, tohle mám úplně stejně.

Táhne-li člověku na šedesát a je novinář, viděl a popisoval těch štěstí, neštěstí, i štěstí v neštěstí celou řádku. Tak nějak si postupně uvědomí, že štěstí není muška jenom zlatá, ani se nedá koupit, že je to obyčejná chvíle, třeba když člověk ráno trefí oblečení do počasí a není mu ten den zima ani horko, nebo když se nemůže odtrhnout od dobré knihy, když se dobře nají, když se mu podaří být s někým, anebo naopak sám se sebou.

Nikdo si nemůže být jistý, kdy k takové chvíli dojde.

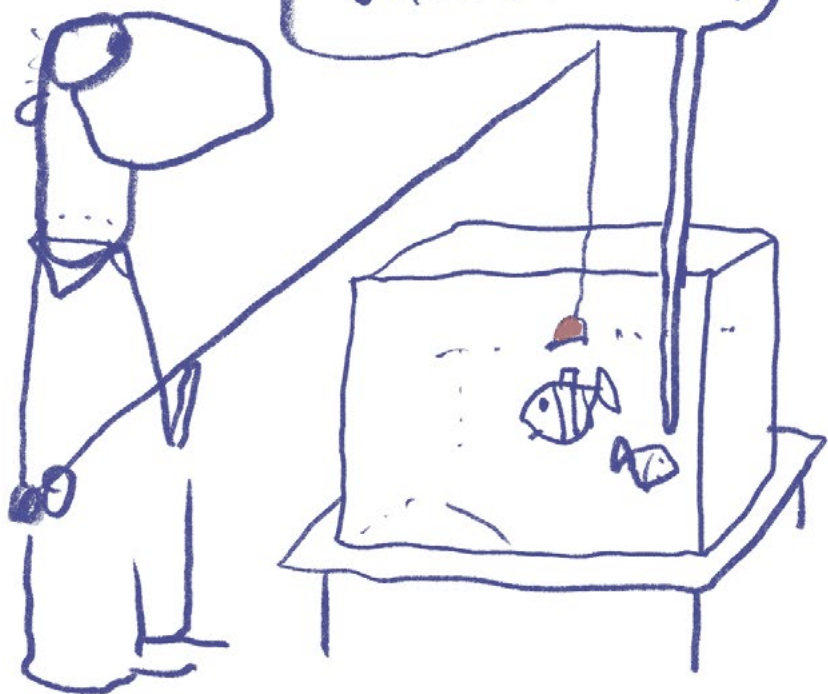
Takže mají-li Češi rituály, které umí štěstí vyvolat, budiž pochváleny.

Milan Tesař

P.S. Cesty k českému hygge jsem hledal s kreslířem Markem Doušou, kterého jsem chtěl mít v téhle ošemetné chvíli po svém boku. Jednak je nesmírně talentovaný a skvělé fóry z něj vycházejí přirozeně, jako se jiní lidé potí, jednak se známe třicet let, jeho humor je mi bytostně blízký, a taky vím, že Marek svého času podnikl za svým osobním štěstím nelehkou, dlouhou cestu z Prahy až do Suedet, kde dodnes spokojeně žije.

P.P.S. Jenom jedno chci říct, když píšu Češi, čemuž se v knize o českém štěstí nelze vyhnout, myslím i Moraváky. Fakt, nekecám!

NA RYBY
MUSÍŠ DO
JINÉ KAPITOLY

1. Nejlepší televize je akvárium

Rybičková velmoc

Pokud něčemu nerozumíte, dejte si poradit. Zvláště, pokud se jedná o nového koníčka a v hlavní roli není kolejiště, ale živý organismus. Vím, o čem mluvím. I já jednoho dne zatoužil v garsoniére po babičce po společnosti živé duše. Volba padla na akvárium, které se nemusí venčit. Pohyblivá barevnost, svět přesně ohraničený skleněnými stěnami, pořádek v zdánlivé tropické divočině, to byl balzám na mou duši zrozenou ve znamení Panny, vyžadující řád.

Došlo mi tehdy, že jsem chtěl rybičky odmalička, hlavně kvůli tomu potápěči na dně akvária, z něhož vycházely vzduchové bubliny. Ten mě naprosto dostal. A pak jsem taky jako kluk viděl film Jak utopit doktora Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách, a nemohl, anebo nechtěl jsem vyloučit, že se ryba může v nestřeženém momentu proměnit v lidskou bytost, v chybějícího kamaráda, co by se mnou chodil sbírat autogramy fotbalových hvězd, přijíždějících do Prahy odehrát pohárový zápas.

V dětství to nevyšlo, asi jsem neměl dostatečně „akvariijní“ vysvědčení, a tak jsem si ve věku, kdy jsem se už nemusel nikoho ptát, pořídil závojnátku čínskou. Umístil jsem ji do skleněné koule, která kdysi babičce sloužila jako váza pro ušlechtilý leknín. Byl jsem tehdy svobodný a těšil se, že budu lákat do garsonky dívky nejen na své kytarové umění a na horkovzdušnou troubu, ale taky na rybičku.

Jaké bylo mé překvapení, když jedna z dívek, zjevně dcera zkušeného akvaristy, pronesla něco ve smyslu, to neděláš dobře s tím kulatým akváriem, v takovém ryba, marně hledající roh, dřív nebo později zešílí. Pohlédl jsem na závojnátku, která poklidně opisovala kruhy po obvodu koule, začal podrážděně bránit svůj akvaristický styl a erotické dusno bylo rázem to tam. Jak se říká v Mráčkovi, tu noc jsme to jako tloušti nedělali.

Tehdy ještě nebyl Google, jenž by mi dívčino tvrzení potvrdil anebo vyvrátil, a tak jsem to pustil z hlavy. Jaké bylo mé překvapení,

když jsem jednoho dne přišel z práce domů a na podlaze pod koulí ležela mrtvá závojnátka. Musela vyskočit.

Zřejmě ji něco rozhodilo.

Život a smrt. Co si budeme povídat, akvaristika je dokonalá alegorie života. Je až neuvěřitelné, jak velkou shodu vykazují chyby začínajících chovatelů s naivitou mladých párů, rozhodnou-ly se sestěhovat do jednoho bytu, aby se pokusily společně žít.

Hned ta první je fatální: špatná kombinace druhů rybiček. Zdánlivě banální pravda, ale až horká zkouška v jednom uzavřeném prostoru ukáže odolnost vztahu. Rybičky se dokážou ve finále požrat, ale to lidi taky.

Druhá chyba: příliš malé akvárium. Jen si to přiznejte – kolik mladých manželství z vašeho okolí by přežilo, kdyby jim do toho v panelovém 2+1 nekecala matka, který ví všechno nejlíp. Vždyť je to proti přírodě.

S tím souvisí třetí chyba: mnoho ryb v akváriu.

Čtvrtá chyba: Málo ryb. Ryba z hejnového chovu nedokáže žít v nádrži samostatně. Dopadne přesně jako novomanželka, kterou budete nechávat příliš často samotnou doma. Buď si najde někoho na Tinderu, anebo vyskočí z akvária.

Pátá chyba: Špatná technika čištění vody. Přitom to pároví psychologové opakují pořád dokola: Mluvte spolu, nenechte zahrňovat problémy, ačkoli je jejich řešení nepříjemné. Řekněte konečně nastávajícímu, ať si vystřihá ty chlupy z nosu, třeba. Vše marno!

Šestá chyba: Málo světla. Co je dobré pro sex, v běžném životě svádí k depresím a temným náladám, jež mohou vyhrěznout v nečekanou chvíli a být zdrojem konfliktu.

Sedmá chyba: Příliš mnoho krmení. Opět, nic nového pod sluncem. Nedostatek vztah semkne, luxus hnízda děcek z bohatých rodin může mít naopak devastující účinky, jelikož mladý začnou mít rupy...

Osmá a poslední chyba: Nevhodně zvolená dekorace nebo dno. Děcka, myslíte na to, a nikdy si nevymalujte stěny bytu červeně. Agresivní barva bude mít bezprostřední vliv na atmosféru ve vašem akváriu.

I když to nevypadá, chovat rybičky je stejně dlouhodobý závazek jako si koupit psa nebo kočku. Chovatelé vám budou vyprávět

o rybkách, které se dožily sedmi, deseti i více roků, a jednalo se přitom o ty nejobyčejnější druhy. A velcí módní raci se nejspíš mohou dožít i několika desítek let.

Akvaristika je prostě zodpovědnost! Není nic křehčího než živí tvorové ve skleněné krabici plné vody. Nedoporučuje se odejít do kina a nechat s nimi o samotě dva pubertáky s míčem, ani zvědavého vědátora, co dostal malého chemika a chystá se obarvit vodu. Tyto dvě rady podepíše devět chovatelů z deseti.

Akvaristika patřila do českých bytů vždycky, bezmála tak samozřejmě jako nalakovaný samorost a ručně háčkovaná prostírání. Já to vidím tak, že extroverti si pořizovali psy, a introverti, již by nesnesli dialog s ostatními pejskaři v nedalekém parku, si dřív nebo později koupili první kaktus, poštovní známku do alba, anebo vrazili do stěny v obýváku skleněný rezervoár.

Čeští akvaristé vstupovali do Svazu chovatelů se stejnou touhou jako čeští trampové, kteří ve všedních, hlídaných životech hledali alespoň kousek exotiky, dobrodružství, zážitku. Akvaristovi stačila nevelká skleněná krychle, kilo písku, kamínků, traviny, řasy, vysněný potápěč, jenž podmořské krajině dodá dostatek kyslíku, filtrace, šnečci okružáci, co spasou přemnožené řasy, a do takového komfortu ubytovat první neonky a paví očka. Ta ohraničená krychle plná barev musela v šedivém sídlištním bytě, kde bylo všechno sektorové a nakoupené v jediném krámě, skýtat výjimečný zážitek.

Takový akvarista nemohl a nechtěl vyloučit, že několikahodinový, nehnutý pohled na řez vodním světem do něj člověka přemístí, octne se v něm, prostě že může do vlastnoručně vyrobené krajiny emigrovat a svobodně si tam zamlčet s ostatními.

Manželka promine.

Od počátku šedesátých let se tak staly nádrže s rybičkami běžnou součástí českých domácností. Akvaristé spolu vydrží diskutovat po hospodách i na diskuzních fórech specializovaných webů o neuvěřitelně subtilních tématech, jako jsou skořicová kůra v akváriu, dlouhá vláknitá řasa na rostlinách a skle, nemoc pancéřníčka či agresivita ryb. Asi jen oni jsou schopni řešit ruku v ruce dva zásadně opačné problémy: „proč nám neroste řasa v akváriu“ a „jak se zbavit řasy v akváriu“.

Před revolucí u nás existovalo okolo osmdesáti akvaristických spolků s tisícovkami členů. Odchovy českých akvaristů se prosadily i v zahraničí, po revoluci se Česko dokonce stalo světovým exportérem tropických rybek číslo jedna. Tenkrát se u nás odchovávalo až dva a půl tisíce druhů a barevných forem jednotlivých druhů ryb. Předstihli jsme, a to mě podržte, tradiční země typu Indonésie, Thajsko či Malajsie.

Je velká škoda, že v posledních letech je u nás rybičkáření na ústupu. Z obrazu plujících rybek v čiré vodě se stala chatrná náhražka pohody na velkoplošných televizích podobně jako z praskání krbu. Ani to nám však už nestačí. Pohled do akvária uklidňuje, ale antidepressiva jsou jistější.

2. Jakou dáváš mázu?

České příběhy z běžecké stopy jsou dlouhé z Prahy až do Mladé Boleslavi

Existuje jediná známá fotka z převozu zpěváka Michala Hrůzy z Ostravy, kde byl brutálně napaden a zraněn, do pražské nemocnice. Sedí v sanitce a poraněnou hlavu mu v parném létě chrání kulich s emblémem Jizerské padesátky. Subtilní detail prozradí zpěvákův vztah k závodu, který jel už sedmkrát. Jako kluka z Turnova jej nemohl minout. „Jizerky považuju za své domovské hory – byly tak blízko a já si vždycky říkal, takže ty lidi ujedou padesát kilometrů na běžkách? Blázní! To je jako z Prahy do Mladý Boleslavi!“ Tu čepičku mu do nemocnice přinesl kamarád, aby mu připomněl, že se dřív nebo později uzdraví a pak že ho čeká ve stopě. „Kdysi jsem ho na ‚Padině‘ porazil a on to těžce nesl. Chtěl mi to vrátit,“ smál se Michal, když jsme spolu dělali rozhovor.

Jizerská padesátka. Vlastně mě nenapadá lepší příklad vzdoru proti smrti a zapomnění. Závod, vzpomínka na patnáct československých horolezců, kteří v roce 1970 zahynuli během zemětřesení pod horou Huascarán v peruánských Andách. Byly doby, kdy se na start tohoto závodu postavilo i osm tisíc lidí, jenže tolik už jich ochránci přírody do lesů kolem Bedřichova nepustí.

Tu moc běžkařského magnetismu jsem pozoroval na svém bratrovi, který s organizací a propagací závodu začal pomáhat v první dekádě tohoto století, a do Bedřichova a jeho obyvatel se zamiloval. Díky němu jsem názorně pochopil, co obnáší takový dálkový běh. Ve svém oslnění a v rámci tréninku odjel dokonce jednoho dne do Švédska na Vasův běh, jehož délka je devadesát kilometrů. Vzdálenost urazil za deset a půl hodiny. Vůbec jsem nechápal, že s ním sedím v jedné hospodě, připadal mi jako nadčlověk.

Jenomže uběhlo pár let a já sám stál na startu Jizerské padesátky. Pravda, na startu jejího „dětského“ okruhu dlouhého deset kilometrů, ale s číslem na břiše jsem si připadal jako v den, kdy jsem

ŽÁDNÝ TURISTICKÝ
ZNAČKY. TADY JEDEŠ
PO BÍLÝ!

22. srpna 1998 přestal kouřit a vrátila se mi chuť k jídlu. Sám sebe jsem si vážil.

Společně se mnou tam stáli děti, rodiče, nevidomí běžci, jejich trasěři, dámy v letech, dědečkové a všichni se na COSI těšili. Stopa nás společně odvedla do lesa, do místní modlitebny věřících v soupaž, klasiku, či bruslení, kteří, jakmile definitivně nemohou, rozkoušou pytlík s energetickým gelem. Dobrovolně a rádi při tom přemáhají bolest, aby se ctí dokončili hold těm klukům, kteří závod zakládali a pak zemřeli kdesi daleko pod peruánskou lavinou kamení.

Přežil jsem. V cíli se mi klepaly nohy, ale byl jsem na sebe nasmírně hrdý a když jsem se rozhlédl, všichni to měli stejně. To je asi to kouzlo, kvůli němuž se sem sjíždí taková horda lidí. Míša Visingerová, mající na starosti vše, co souvisí s registrací a servisem pro účastníky závodu, se mi svěřila, že si nedávno nechala dělat nový počítač a aťák jí řekl, že za rok odpovéděla na sedmdesát dva tisíc mejlů.

Načež jsem přijel o rok později, již načat a natěšen, až znovu vběhnu do stopy. Místo toho jsem se stal svědkem toho, jak vám něco, co máte rád, vezme příroda. Jako dům při povodni.

Anebo závod.

První, co jsem spatřil, byl štíhlý bedřichovský kostel, z jehož střechy smutně odtékal tající sníh. Byl narvaný, běžela v něm tradiční povánoční mše. Domorodci i šlachovití přespolní a stále odhodlaní běžkařští srdcaři v kamaších. Nedočkavě přijeli trénovat. Ani během probíhající liturgie to mnohým nedalo a skrytě na mobilu kontrolovali norský meteorologický server Accuweather, jehož předpovědi počasí prý bývají nejbližší pravdě.

Tak co? Změnilo se něco? Napadne? Bude závod? Máme naději?

Byla to mše za sníh. V tu chvíli byli všichni, co milují „Padinu“, věřící. Všichni vycházejí z kostela, zvedají s nadějí hlavu k obloze, ale opět vidí pouze jasné nebe plné hvězd.

Bedřichov si připouští možnost, že se závod nepojede, jen nerad a zasmušile. Nejde o peníze, lidi, co mají ve městě penziony, už o ně stejně neprijdou. Všichni ale milují ten zázrak, kdy se ospalé městečko ze dne na den promění v rušnou Mekku běžkařů s parkovištěm